І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 21. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го СІЧНЯ (JANUARY) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 21. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ РОЗПОДІЛУ ХАРЧОВИХ НАДВИШОК ДЛЯ СПРАВИ ЗАГАЛЬНОГО МИРУ

РАЗОМ ІЗ СЕКРЕТАРЕМ РІЛЬНИЦТВА, АЙЗЕНГАВЕР ЗАЯВИВСЯ ЗА ПРИПИНЕННЯ ДОТЕПЕРІШНЬОЇ ПРОГРАМИ ФАРМЕРСЬКИХ ДОПОМОГ

Вашингтон. — У своєму черговому посланні до Конґресу, присвяченому справам сільського господарства, през. Айзенгавер запропонував припинити дійсність дотеперішньої урядової програми виплачування грошових дотацій для тих фармерів, що обмежують свою сільсько-господарську продукцію. Водночас із цим Президент висловив пропозицію, щоб ЗДА і їхні союзники започаткували широку програму розподілу харчових надвишок для справи загального миру. Згідно із висловленим у посланні ствердженням, хорчі можуть бути могутнім знаряддям вільного світу в його боротьбі за встановлення тривалого миру. З харчових надвишок повинні користати всі заприязнені потребуючі країни у світі. Справа цього розподілу харчових надвишок була вже темою окремої конференції в Білому Домі, під час якої обговорювано пляни маґазинування харчів у різних стратеґічних областях світу. З цих складів можна б було розподілювати харчі на випадок голоду чи іншої катастрофи в даній області світу і водночас із цим їх можна б було використовувати в потребі для оборонних цілей. Головна частина Президентового послання, переданого Конґресові в дні 29-го січня ц. р., присвячена справі припинення програми фармерських допомог, виплачуваних фармерам на базі паритету з цінами і коштами продукції в рр. 1910-1914. Ця програма давала фармерам змогу вдержувати ту саму купівельну силу, що її вони мали в сприятливі для сільського господарства роки. Замість дотеперішніх допомог през. Айзенгавер пропонує уповажнити секретаря рільництва устійнювати підтримку для фармерів у висоті 75 до 90 процентів пересічних ринкових цін в наступаючому, щонайбільше трирічному періоді. Дотеперішня система обмежування засівів і виплачування за це рекомпензат фармерам виявилася надто коштовною — федеральний уряд мусів витрачувати на це щонайменше один більйон долярів річно. Разом з посланням Президента Конґрес одержав теж меморандум секретаря рільництва Езри Тафта Бензона з конкретними пропозиціями що до здійснення нової сільсько - господарської програми уряду. В конґресових колах передбачують сильну опозицію збоку тих членів Конґресу, що репрезентують фармерські стейти. Дехто називає навіть останнє послання Президента до Конґресу „антифармерським".

Канадійський міністер в справі американського протитрестового закону

Ню Йорк. — Канадійський міністер справедливости і генеральний прокуратор Канади Дейві Фултон промовляв на прийнятті Адвокатського Товариства і гостро критикував „вмішування ЗДА" до економічних справ Канади, яке виникає внаслідок здійснювання американського протитрестового закону на терені Канади, де існують численні філії американських підприємств. Міністер Фултон домагався, щоб ЗДА припинили діяння свого протитрестового закону в Канаді, це значить, щоб „здійснювали його з увагою на те, що відчувають, і як про нього думають приятелі і сусіди ЗДА". Філії американських компаній мусять керуватися канадійськими законами, дарма, що вони є американськими підприємствами. Міністер Фултон заявив, що всякі непорозуміння в цій справі можна буде при добрій волі вирішити шляхом дипломатичних зв'язків між ЗДА і Канадою.

Помер найстарший віком член УНСоюзу бл. п. Й. Бардачевський з Вунсакет, Р. А.

Ню Йорк, 30 січня. (Я. П.). — Телефоном повідомлено нас, що сьогодні о год. 8 ранку після поєднання з Богом помер у Вунсакет, стейту Ровд Айленд, найстарший віком і один з найстарших щодо свого членства в УНСоюзі громадян, Йосиф Бардачевський. Від деякого часу бл. п. Йосип Бардачевський нездужав на параліч, і сьогодні, внаслідок чергової атаки паралічу закінчив свій трудолюбивий життьовий шлях на 93-му році життя. Покійний народився 20 грудня 1866 р. в Товстім, Скалатського повіту в Галичині. На самім початку цього століття він прибув до ЗДА й тут 21 червня 1909 р. став членом УНСоюзу, з початку 181 Відділу Братства ім. Архидіякона Стефана, в Менвил, Р. Ай., а згодом 206 Відділу, до якого належав до смерти. Ще тільки п'ять місяців бракувало Покійному до закінчення повних 50 років свого членського зв'язку з УНСоюзом. Покійний залишив трьох синів: Степана, секретаря активного 247 Відділу УНСоюзу й делеґата на недавню Конвенцію УНСоюзу, Михайла та Теодора, 10 внуків і 10 правнуків. Похорон відбудеться в суботу по пол. 31 січня 1959, з української православної Церкви св. Михайла у Вунсакет. З Покійним сходить в могилу найавтентичніший представник добре заслуженої для УНСоюзу та для всієї української громади в Америці нашої піонерської верстви. Загальний жаль і пошана великої союзової громади супроводжатимуть його на останнім шляху у життя вічне.

В АМЕРИЦІ

● **Виявляється,** що 25-річна Асунсіон Ортіз викрала була 25-денного Джанні Тавареза лише для того, щоб у такий спосіб змусити до одружіння Анджеля Ортіза, з яким вона „жила на віру". Також 45-річна Джейн Яваронe викрала була 2-годинне немовля, щоб таким способом змусити до одружіння свого приятеля. Поліція знайшла викрадених дітей при допомозі невідомих осіб, які телефоном повідомили, де ті діти знаходяться.

● **На шляху коло Еллінґтону** в Мізурі, авто переїхало великого орла, довжина тіла якого становила 6 стіп, а віддаль між кінцями крил 8 стіп. Ветеринарний лікар, який взяв пораненого орла під свою опіку, сподівається, що птах видужає.

● **Державний департамент,** на вимогу Кубинського уряду, відкликав з Куби військову, летунську і морську місії, що допомагали вишколювати збройні сили диктатора Батісти.

● **Президент Айзенгавер** 28-го січня ц. р. прийняв у Білому Домі „американську матір 1958 року", пані Дейвід Р. Кукер із Гартсвіллу, Південна Кароліна, яка має 8 дітей та 17 внуків. Пані Кукер — зразкова матір для всієї країни.

ЗДА не будуть змагатися з СССР за першість в продукції далекосяжних ракет

Вашингтон. — 29-го січня секретар оборони Ніл МекЕлрой заявив на сенатській підкомісії готовости, що ЗДА зовсім не думають змагатися з СССР за першість в продукції далекосяжних ракет. Але ЗДА, казав секретар оборони, і надалі затримають перше місце, коли йде про цілість збройних сил цієї країни і СССР, і коли порівнюється різнородні роди керованих ракет та далекосяжних бомбовиків, які впродовж найближчих двох років гратимуть ще важливу ролю в обороні ЗДА. Але командант відділу керованих ракет при летунстві генерал Бернард А. Шрівер не погоджується з секретарем оборони і сказав: „У зв'язку з небезпекою від далекосяжних ракет ми повинні продукувати більше цієї зброї, а то тим більше, що маємо спроможність це робити". МекЕлрой у своїх зізнаннях заявив, що припиняється продукцію далекосяжних ракет „Снарк" (засяг 5,000 миль) і редукується продукцію ракет „Полярис" (засяг до 1,500 миль), які можна випускати з підводних човнів.

Американські нафтовики проєктують консерваційний плян нафтової продукції

Ню Йорк. — Представники Товариства Незалежних Американських Продуцентів заявили на пресовій конференції, що треба повної співпраці між всіми чинниками, щоб зтримати запаси нафтових продуктів на випадок якоїсь небезпеки, які вистачили б для потреб уряду і цивільного населення. Крайові продуценти проєктують діяти згідно з такими пунктами: 1. Перевести геологічні досліди, щоб ствердити, які запаси нафти є в цій країні. 2. Поліпшити працю в нафтовій продукції. 3. Підтримувати законопроєкти про те, щоб збільшити використовування публічних теренів для верчення за нафтою. 4. Збільшувати нафтову продукцію, але не збільшувати при тому коштів продукції. 5. Співпрацювати з тими підприємствами, які займаються продукцією електричної енерґії та освідомлювати американський нарід про важливість нафтових продуктів для економіки й оборони країни. 6. Виявляти, що збільшені кошти є перешкодою до поширення і збільшення нафтової продукції.

Українці Рачестеру відзначили Січневі Роковини урочистою Академією

Рачестер, Н. Й. — В неділю 25-го січня українці цього міста влаштували урочисту Академію для відзначення Січневих Роковин Незалежности і Соборности. Перед полуднем о. Стефан Городецький відправив Службу Божу на інтенцію українського народу в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя, а Академія відбулася в залі Українсько-Американського Клюбу, в якій зібралося коло 500 осіб, в чому 100 молоді. Головним промовцем був о. Петро Фалько з Клівленду, колишній парох української православної церкви в Рачестері, який був старшиною української армії під час проголошування самостійности України. Голова Відділу УККА в Рачестері п. Вільям Андрушин відчитав проклямацію мейора Пітера Беррі про Український День в Рачестері в дні 22-го січня. На мистецьку програму склалися продукції хору під дир. Ярослава Матковського і інсценізація у виконанні молодечих організацій.

Родина сен. Остапа Луцького одержала підтвердження вісток про його смерть

Ню Йорк. — Дружина сен. Остапа Луцького і діти, син Юрій та донька Марта, що перебувають тепер у Канаді, одержали окружними дорогами щойно тепер підтвердження одержаних вже давніше вісток про його смерть. Згідно з цим підтвердженням, Остап Луцький, відомий український діяч і в останні роки до війни директор Ревізійного Союзу Українських Кооператив й український сенатор до варшавського Сойму, ув'язнений після приходу большевиків до Львова, помер ще дня 3-го жовтня 1941 року у совєтському концентраційному таборі.

Остап Луцький, народжений 3-го листопада 1883 року в селі Лука з Західній Україні, студіював в університетах Праги, Кракова і Львова і в перших десятиріччях XX-го віку належав до письменницького угрупування „Молода Муза" і був автором кількох збірок поезій. Під час першої світової війни був адютантом групи архикнязя Вільгельма і потому в 1918-1920 рр. сотником УГА, начальником штабу 4-ої бриґади УГА і старшиною армії УНР. Служба Божа з панахидою за упокій душі Покійного буде відправлена в суботу, дня 7 лютого ц. р., о год. 9.30 ранку в українській католицькій церкві св. о. Миколая при вул. Квін і Белвудс у Торонті (Канада).

Папа Іван XXIII заповідає примирливий підхід до справ єдности в Християнському світі

Рим. — Папа Іван XXIII, промовляючи в минулий четвер 29 ц. м. до духовників міста Риму з кругло 200 парохій, заявив, що Католицька Церква шукатиме спільної мови з іншими Християнськими Церквами у примирливому і конструктивному дусі — повідомляють закордонні кореспонденти у Римі. Папа буцім-то признав у тій своїй промові, що в минулому католики також частинно винуваті у розколі, що стався в християнському світі. За інформаціями італійських духовників, учасників того зібрання, на якому промовляв Папа, він признав великі труднощі, з якими мусять рахуватися всякі розмови католиків з іншими християнами в справі церковного поєднання. Проте він водночас мав заявити, що він переконаний, що прадавні суперечки можна буде відсунути на бік, якщо прийметься новий і братерський підхід до проблеми християнської єдности. Папа поручав оминати педантерного спору над тим, хто в минулому завинив, а хто не завинив. Можливо — Папа заявив, за твердженням духовників — що „всі сторони" відповідальні за поділ, який наступив у Церкві. Водночас Папа підкреслив, що внаслідку отих розколів Католицька Церква стала „сильніша і суцільніша" і що це доказує її правильність.

Югославія відповідатиме на атаки збоку з'їзду комуністів в Москві

Београд. — Юґославські комуністи віддавна передбачували, що Москва посилить свою кампанію проти них. Ці передбачення здійснились, коли Хрущов в своїй 7-годинній промові в першому дні 21 конґресу компартії Сов. Союзу в минулий вівторок присвятив окремий великий уступ на лайку проти Тіта і юґославських комуністів. Це було гаслом для членів того московського збіговища і приїжджих з 70-х країн делеґатів гостей, щоб вони пішли по тій самій лінії і приєдналися до хрущової атаки. Перший найбрутальніше зробив це Чу Ен-лай, але навіть польський Ґомулка, найбільший після Тіта „ревізіоніст" в сателітському таборі, також таврував „ревізіонізм". Хрущов закидав Юґославії послаблювання марксизму - ленінізму, організування Балканського пакту, сприяння „імперіялістам" з західнього пакту НАТО, загирювання юґославської економіки несоціялістичними реформами і т. п. гріхи. Закордонні обсерватори в Београді, покликуючись на юґославські урядові джерела, твердять, що найбільшою причиною сердитости Москви на Юґославію, є теперішня подорож Тіта до країн Середнього і Далекого Сходу, яка ніби шкодить совєтським інтриґам на тамошньому терені і совєтському престижеві. В керівних юґославських комуністичних колах пильно тепер студіюють всі закиди Хрущова і „привітальні промови" чужинецьких комуністів на з'їзді в Москві та приготовляються до репліки.

Франція матиме атомову бомбу весною 1960 року

Париж. — Франція переведе свій перший атомовий вибух на пісках Сагари в березні 1960 року — твердять закордонні кореспонденти у Парижі. У цій справі не появився ніякий офіційний французький комунікат, але закордонні обсерватори доходять до такого висновку на основі інформацій про поступ у добуванні потрібного для атомового вибуху, себто для продукції атомової бомби, плютонію. У проводі всіх атомових справ у Франції стоїть, як в ЗДА, Французька Комісія Атомової Енерґії. Французький атомовий центр знаходиться в Меркул, біля Авіньйону. Перший атомовий реактор заінстальовано там в січні 1956 року, а другий, трикратно більший, в серпні минулого року. Фахівці, пригадуючи приготування до першого атомового вибуху в ЗДА і в Австралії (Англією), доходять до висновку, що Франція вже в березні цього року матиме достаточно власного плютонію, щоб перевести атомовий вибух. Для такого вибуху треба від 5 кґ. (11 фунтів) до 20 кґ (44 фунти) плютонію. Франції залежить на осягненні власними силами технічної здібности до продукції атомової зброї виключно з уваги на міжнародний престиж. З другого боку, якщо в Женеві прийшло б до згоди між ЗДА і Англією з одного боку та Совєтами з другого про припинення всяких дальших атомових вибухів, то ці два англомовні союзники Франції, підтримувані світовою опінією, переконуватимуть Францію, щоб вона вирeклась тієї амбіції.

● **Урочисту Пленарну Конференцію присвячену пам'яті Володимира Антоновича,** видатного українського історика та археолога, влаштовує Українська Вільна Академія Наук у ЗДА в неділю, дня 1-го лютого ц. р., у залі Українського Інституту в Америці при 2 Е. 79-ій вул. в Ню Йорку. У програмі конференції передбачені вступне слово проф. М. Ветухова і доповіді проф. О. Оглоблина, д-ра Л. Соневицького, проф. В. Міяковського, д-ра Л. Чикаленка і д-ра Л. Винаря.

ҐРОМИКО ЗНОВУ ПОГРОЖУЄ ЗАХОДОВІ

ЗАПОВІДАЄ ВЖИТТЯ „ІНШИХ СПОСОБІВ", ЯКЩО ЗАХІД ДОБРОВІЛЬНО НЕ ПОГОДИТЬСЯ НА СОВЄТСЬКІ ВИМОГИ

Москва. — Якщо західні великодержави відкинуть совєтські пропозиції щодо Німеччини і Берліну, то Совєтський Союз „знайде інші способи" зреалізування їх — заявив міністер закордонних справ Андрей Ґромико у довгій промові про закордонну політику СССР, у третьому дні конґресу компартії СССР у Москві. Він заявив, що Совєти готові до „згоди", але, мовляв, західні держави постійно відкидають „миролюбні" совєтські пропозиції. Ґромико твердив, що в минулий вівторок державний секретар Доллес на своїй пресовій конференції ужив зворотів „із замаскованими погрозами війни". „Якщо буде війна, заявив Ґромико, то вона може закінчитися тільки одним вислідом: це буде поразка аґресорів і така поразка, якої ще не бачила історія". „Совєтський Союз готов до згоди в німецькій проблемі. Але, якщо до такої згоди не прийде без нашої вини в цьому, то Совєтський Союз разом з іншими соціялістичними державами пошукає інших способів розв'язання цієї справи", погрожував Ґромико. Спеціяльно щодо Берліну, то Ґромико виразно ще раз підтримав відомий плян перетворення західнього Берліну в „вільне місто", окружене комуністичною територією. Він заявив, що „Совєтський Союз наспілку з Німецькою „Демократичною" Республікою переведе запляновані заходи, які всім відомі, і хай ніхто не сумнівається, що так воно станеться". Проаналізувавши промову Хрущова в її закордонно-політичних зворотах і цю четвергову промову Ґромика, закордонні кореспонденти й дипломати в Москві прийшли ще раз до висновку, що совєтський уряд не визнає іншого міжнародного „порозуміння", як тільки на основі совєтських вимог та що він не схильний поступитися ні в одній справі, яку вважає корисною для швидшого осягнення тієї своєї остаточної цілі, якою є опанування світу.

Зникли надії на швидке замирення в Альжирі

Париж. — Із проголошенням підпільного альжирського націоналістичного уряду, що „війна продовжується" та з заявою прем'єра Мішела Дебре, що Франція рішена „назавжди" зберегти свою суверенність в Альжирі, зникли надії, що прихід до влади генерала де Ґоля доведе до закінчення французько - альжирської війни, яка триває вже п'ятий рік. За загальним переконанням, реакційні французькі колоністи в Альжирі та їх прихильники в корінній Франції перемогли й спаралізували тенденції де Ґоля до переговорювання з мусульманськими націоналістами з Альжиру. Вони не допустили до дійсно свобідних виборів в Альжирі й до вибору дійсних представників альжирського народу. Теоретично, цих представників могли б дати ще місцеві громадські вибори, які у Франції відбудуться 8 і 15 березня, а в Альжирі у ще не проголошеному речинці, але певне цієї весни - літа. Однак теперішні настрої в Альжирі віщують радше дальше загострення воєнних дій. Говориться про висилку дальших військ до Альжиру. Якщо настрої серед альжирців покращали б внаслідку економічних і культурних реформ, то це процес на дуже довгий час, — стверджує преса.

Польща дістала чотирьох нових католицьких єпископів

Рим. — Папа Іван XXIII, поруч з різними призначеннями та персональними пересуненнями в єрархії католицької Церкви в різних країнах, призначив чотирьох нових єпископів у Польщі. Стали ними о. Ян Черняк, директор єпархіяльного уряду в архидієцезії в Ґнєзні; о. д-р Вацлав Віцек, професор духовної семінарії в Ополі; о. д-р — Єржи Модзелевський, канцлер варшавської архидієцезії і о. д-р Леон Качмарек, професор теології в Познані. Разом з призначенням — визначено кожному з них його нові функції. Для поляків у Польщі — це велика подія, бо вона скріпляє становище Церкви, яка грає там велетезну ролю. Висвячення нових єпископів відбудеться з великою парадою і стане напевне нагодою для нової маніфестації польських мас їх прив'язання до Церкви, а кожна така маніфестація наче автоматично вважається демонстрацією проти комуністичного режиму. Загально думають, що комуністичний уряд Ґомулки дав згори свою тиху згоду на побільшення числа єпископів наче в заміну за те, що кардинал Стефан Вишинський ніби переконав ватиканські кола під час свого останнього побуту в Римі, щоб Ватикан не визнавав більше польського уряду на еміґрації. До кінця життя Папи Пія XII амбасадором польського еміґраційного уряду при Ватикані був старий польський дипломат Казимир Папее.

У СВІТІ

● **Коло 4,000 монархістів,** з нагоди 100-річчя з дня народження останнього німецького кайзера Вільгельма II, маніфестували у минулий вівторок в Берліні свої симпатії до династії Гогенцоллернів і цісарської Німеччини. У пропам'ятній церковці („Ґедехтніскірхе") кайзера Фридриха зібралися члени родини Гогенцоллернів, щоб помолитися за душу останнього кайзера, який помер на вигнанні в Голландії. На старість років Вільгельм II залюбки рубав дрова на подвір'ї свого дому.

● **Японський прем'єр Нобосуке Кіші** виголосив у парляменті промову з палкою обороною союзу Японії із ЗДА, але з одночасною рекомендацією нав'язати зірвані минулого року торговельні переговори з комуністичним Китаєм. Китай був завжди найбільшим ринком збуту японських товарів, і японські промисловці натискають на уряд, щоб він „замирився" з китайськими комуністами. Це надзвичайно тяжка проблема з уваги не тільки на комуністів, але на Формозу та на Південну Корею, які погрожують бойкотом, якщо Японія замириться з червоним Китаєм.

● **На 21-ім з'їзді компартії СССР у Москві,** що розпочався у вівторок цього тижня, вперше допущено не-комуністичних закордонних журналістів. Хрущов спеціяльно звернувся до „буржуазних кореспондентів" із закликом пильно прислухатись до головокружних цифр нової совєтської семирічки.

● **У Каїро, в Єгипті,** з наказу влади закрито три середні школи, що їх утримує орден Єзуїтів. За причину цього подано, що в тих школах користуються підручниками, які, мовляв, ображують арабські національні почування і не беруть під увагу змін у політичній географії Середнього Сходу.

● **У Касселі, в Німеччині,** Мартін Німеллер, голова Протестантської Церкви, виголосив промову на зборах т. зв. Товариства для міжнародного миру, в якій назвав обов'язкову військову службу „школою професійних убивщиків". Західньо-німецький міністер оборони Франц Йосиф Штравс гостро natаврував цей виступ і зажадав від офіційного зверхництва Протестантської Церкви, щоб вона притягла Німеллера до відповідальности. За першої світової війни Німеллер був капітаном німецького підводного човна. За Гітлера він виступав в обороні Церкви.

„СОЮЗІВКА" НА ПОСЛУГИ ГРОМАДІ ВПРОДОВЖ ЦІЛОГО РОКУ, ВКЛЮЧНО ЗІ ЗИМОЮ

Союзівка, Керґонксон. — У половині цього місяця ця оселя Українського Народного Союзу в Кетскильських горах біля містечка Керґонксон одержала від стейтового уряду право на ведення „готелевого підприємства" впродовж цілого року, включно з зимою. Досі Союзівка, як і інші наші того роду оселі, мала таке право, що відноситься головно до продажу різного роду алькогольних напитків, тільки на місяці літнього вакаційного сезону. Одержавши тепер це право на всі місяці і дні року, Союзівка стає тим самим цілорічною курортною оселею, бо має на це всі дані. Відповідні заходи в цій справі були пороблені вже раніше, в очікуванні на стейтовий дозвіл. Всі кімнати мають центральне огрівання, восени є на цій оселі добрі можливості на полювання, а зимова природа та можливості зимового спорту і зимових розваг роблять Союзівку в цій „порі" року не менш атракційною як влітку. На схилах майже впродовж цілої зими вкритих снігом гір Союзівки є добрі можливості лещетарського спорту, а літні тенісові корти перемінено тепер в зимі на ковзанки, з яких радо користають принагідні гості, зокрема молодь. В зимову пору Союзівка ідеально надається зокрема на товариські зустрічі і забави, на весілля і подібні прийняття. Коротко — відсьогодні Союзівка і всі її незрівняні відпочинкові та розвагові можливості стоять на послуги нашої американсько-української громади впродовж цілого року. А для численних гостей і приятелів Союзівки з метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі місцевий Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу вже раніше поробив заходи та влаштовує в суботу 14-го лютого в залях Українського Народного Дому при 140 Другій евню в Ню Йорку великий зимовий баль „Союзівки" із „союзівською" оркестрою „Амор" та з незрівняною союзівською безжурно-розваговою атмосферою.



СОЮЗІВКА: тенісовий корт в літі — ковзанка тепер, в зимі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ХОЛОДНА ВІЙНА

У своїх новорічних побажаннях до президента Айзенгавера Ворошилов і Хрущов висловили „надію", що цей рік принесе закінчення холодної війни. Про кінець холодної війни весь час торочив у ЗДА Мікоян, і те саме повторив він, вернувшись до Москви. Проти дальшого ведення холодної війни висловився в своїй 7-годинній промові на відкритті 21-го з'їзду компартії СССР Хрущов. Весь цей крик — типовий для совєтської пропаґанди, яка є невідлучною частиною веденої большевиками холодної війни. Хочеться парафразувати вислів державного підсекретаря Даґлеса Діллона в його промові на Конференції Світової Торгівлі в Ню Орлінсі з минулого вівтірка з приводу совєтських нарікань на здогадну нехіть Америки поширити торгівлю з СССР: „Одинока річ, яку Совєтський Союз потребує зробити, якщо він дійсно хоче поширення торгівлі з нами, це — зробити дуже просто: розпочати торгувати". Якщо Совєти такі стурбовані холодною війною і хочуть її припинення — чому б їм не припинити її?!

У щорічному „Інформаційному Альманаху", що його видає нюйоркський щоденник „Джорнел Амерікен", знаходимо таку дефініцію холодної війни: „Боротьба між двома державами, або групами держав, ведена з використовуванням політичної та економічної стратегії, пропаґанди й інших заходів, за винятком збройних дій". Цей останній виняток теж сумнівний, бо хоч холодна війна ніби тим і відрізняється від гарячої, що вона безкровна, проте виникла вона безпосередньо з совєтського аґресивно-імперіялістичного походу наприкінці останньої війни, при якому таки використовувано збройну силу. Бо, згідно з історичною правдою, холодна війна, що постала з поділу світу на два ворожі табори, розпочалася від окупування Польщі, Румунії, Болгарії, Східньої Німеччини, Мадярщини і Чехо-Словаччини совєтськими збройними силами і від переведення в цих країнах з підтримкою совєтських дивізій внутрішньополітичних переворотів, що перетворили їх у совєтських сателітів. Цей процес накидання одній середньо-европейській державі за другою диктатури місцевих комуністичних підголосків, підлеглих московському диспозиційному осередкові, найдраматичніше виявився на Чехо-Словаччині й викликав у реакції поворот до збросння в ЗДА й Англії, які, покладаючись на союзницьку льояльність Совєтів, встигли вже цілком здемобілізуватись. Почалося монтування бльоку Північно-Атлантійського й інших, укладання Америкою двосторонніх оборонних договорів з державами всіх континентів. Почались перегони у збросні і змагання за впливи в мало розвинених і невтральних країнах через уділювання їм фінансової і технічної допомоги. І все це — в супроводі взаємних оскаржувань, посуджувань, докорів та всіляких способів пропаґанди.

Очевидно, що неперевершеними чемпіонами у придумуванні закидів, в обкидуванні вільного світу та Америки в першу чергу лайкою, в стосуванні погроз, у намаганні розколоти членів НАТО й посіяти інтриги на Середньому Сході, в Південній Азії і на Далекому Сході, найвищими мистцями в усіх цих штуках є большевики. В холодній війні викували большевики спеціяльну термінологію: народня демократія, прогресивні сили, західні імперіялісти, акули Воллстріту, палії війни, американські монополісти і т. п. вислови, що рясно перетикають усі замітки, статті й радіопередачі з СССР про Захід. До тону такої пропаґанди достосовано тон промов совєтських представників та їхніх сателітних прислужників в Об'єднаних Націях і стиль совєтських дипломатичних нот. Наставлення совєтської закордонної політики на здобування щораз дальших позицій у широкому світі з остаточною ціллю заволодіти ним у цілості, погрози „загнати в могилу" вільний світ, а в найкращому випадку зліквідувати систему капіталізму в суперництві з системою комунізму, непоступливість із осягнених уже підступом і силою становищ в Середній і Східній Европі, чванькуваті заяви про успіхи совєтської військової технології, кількадесят „вет" у Раді Безпеки ОН — все це, на тлі постійного ламання прийнятих зобов'язань, мусіло витворити у світі атмосферу хронічного напруження, а в ньому і холодної війни.

Віце-президент Ніксон кілька днів тому висловився, що на випадок продовжування тієї холодної війни, в її результаті „ми всі так твердо замерзнемо в лід, що його тільки атомова бомба розіб'є". Москва або не здає собі з цього справи, або — що правдоподібніше — цього саме й хоче.

ЗДА І ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛЬНОТА

„Твориться Европа", — можна почути в европейських колах, коли говориться про нову організацію шістьох европейських держав, так звану Европейську Господарську Спільноту або Европейський Господарський Ринок. До цього економічного об'єднання належать Франція, Західня Німеччина, Італія, Голляндія, Бельгія і Люксембурґ. Ці шість країн творять сильно упромисловлене серце вільної Европи, яка має 165 мільйонів мешканців і охоплює одну четвертину всієї світової торгівлі.

Таким чином, поруч ЗДА і СССР, постав третій світовий економічний центр, експорт якого в 1957 році досягнув 22.6 більйона долярів, продукція електричної енергії — 222 більйонів кіловат-годин, а продукція сталі в 1958 році — коло 65.6 мільйона тонн.

Для порівняння треба подати, що ЗДА на початку цього року мали 175.5 мільйона населення, їх експорт становив 20.8 більйона долярів, продукція сталі в 1958 році — 86 мільйонів тонн, а продукція електричної енергії в 1957 році — 715.7 більйона кіловат-годин. Населення третього великого партнера в світовій торгівлі, СССР, становить 200.2 мільйонів, експорт — 4.4 більйона долярів (якщо прийняти, що один рубль дорівнює 25 американським центам), сталева продукція в 1958 році виносила 60 мільйонів тонн, а продукція електричної енергії — 209.5 більйона кіловат-годин.

Очевидно, що Европейська Господарська Спільнота матиме вплив на закордонну торгівлю інших держав, а тим самим і на їх економіку. Отже, ЗДА у своїй економічній політиці мусітимуть рахуватися з існуванням нового сильного економічного бльоку, в якому об'єдналися шість держав, щоб встановити спільні імпортові тарифи на товари, які довозитимуть з держав, що не належать до цього бльоку. Але, перед тим, як говорити про реакцію ЗДА на створення цього европейського об'єднання, покищо економічного, — треба вияснити, що воно собою представляє.

Европейський Господарський Ринок створено на таких засадах:

1. Ступневого скасування всіх митних бар'єрів між країнами — членами спільноти, щоб створити дійсно спільний ринок для всіх своїх членів без жадних привілеїв і обмежень. Всі ці шість країн мають встановити спільні мита для товарів, імпортованих з держав, які не належать до спільного ринку.

2. Після остаточного знищення всіх митних бар'єрів — скасування всіх обмежень, які тепер існують в ділянках виконуваних служб, капіталу та робітних сил. Отже — згармонізування соціяльного забезпечення, робітний стандарт, спільна фінансова, економічна і соціяльна політика в усіх шістьох державах, щоб була уможливлена вільна і повна конкуренція та виключена всяка національна дискримінація. Внаслідок цих змін та скасування всяких обмежень, в Европейській Господарській Спільноті пожвавішає продукція і постануть сприятливі умови для масового поширення її виробів.

3. Об'єднання транспорту в усіх цих державах, щоб зменшити кошти перевезення товарів.

4. Підтримування з окремих фондів тих галузей промислу, які терплять від конкуренції внаслідок скасування митних тариф.

Як бачимо, система нової економічної спільноти в загальному подібна до економічної системи ЗДА, де також господарський розвиток іде згідно з законами вільної конкуренції. Европейський Господарський Ринок хоче бути тією третьою силою, що мала б стояти поруч ЗДА і СССР. Але цей господарський бльок держав не має політичних цілей, бо одинока його ціль — встоятися в економічній конкуренції з господарськими колосами.

Плян господарського об'єднання існував уже давно, але розгону набрав щойно під час Суезької кризи, восени 1956 року. 2-го березня 1957 року підписано в Римі договір про це об'єднання, а діяти він почав від 1-го січня 1958 року. Весь попередній рік відбувалася підготовча праця, що має своєю ціллю повне господарське злиття шістьох країн, які так довго були самостійними державами і які не раз між собою криваво воювали. 1-го січня ц. р. зроблено перші кроки в напрямі обниження митних бар'єрів між окремими членами господарської спільноти. Взаємно зменшено тарифи на 10 відсотків і збільшено на 20 відсотків квоти імпортованих товарів. І той день вважають за „перший день творення Европи".

Американські компанії з деяким неспокоєм сприйняли вістку про створення Европейської Господарської Спільноти, але мусіли достосуватися до фактів. Керівники американських фірм зрозуміли, що відтепер важче буде експортувати товари до країн господарського ринку, і тому треба закладати в тих країнах філії своїх фабрик. Особливо важко буде конкурувати американцям в тих державах, в яких Західній Німеччині прислуговує право зниженого мита.

Правда, ЗДА можуть укласти взаємний торговельний договір із Европейською Господарською Спільнотою, і тоді американські товари ішли б до тих держав також за зменшеним митом. Але в такому разі, внаслідок масової продукції товарів в Европі, вони можуть значно подешевшати, і це утруднить для американців конкуренцію.

І тому єдиною розв'язкою може бути закладання філій в европейських країнах, які матимуть всі ті умови конкуренції, що й місцеві европейські підприємства.

I. Світ

НА КОРДОНАХ КИТАЮ

Приблизно рік тому довелося нам висловитися, що хвилі комунізму, які безконечно переливаються з-поза кордонів червоного Китаю, можуть бути стримані, і що вже є ознаки їх послаблення. Декто не повірив тому, але сьогодні це вже є факт.

Політика невтралізму в південно-східній Азії, що здається приглядалася до СССР прихильніше, аніж до політики та намірів вільного світу, зазнає також значних змін.

Увага політичних спостерігачів і аналістів звертається до певних критичних точок в Азії. Серед них одною з найважливіших є Бірма та країни бувшого Індо-Китаю, зокрема Ляос та Камбоджі, які творять окремі держави поруч В'єтнаму.

На північ від Ляосу в диких, малоприступних горах провінції Юннан, південного Китаю, відбувається вперта боротьба місцевого населення проти комуністичного диктатора Мао. До речі, цю країну описала двадцять років тому наша знана письменниця-мандрівниця Софія Яблонська („Країна рижу та опію"), а в сусіднім з нею Сайґоні перебував якийсь час також відомий український мандрівник і прекрасний стиліст Степан Левинський. Під кінець другої світової війни були там українці в складі французького Чужоземного Леґіону, оповитого серпанком таємниць та леґенд.

Провінція Юннан третя щодо своїх розмірів у Китаї. Це є високорівня, з висотою коло 6500 стіп, з легким ухилом у південно-східньому напрямі. Її перерізають три з найбільших рік Азії: знана Янґдзе (або Янґдзе-кіянґ), Меконґ та оспівана в піснях і описана у військових історіях останньої війни — Сальвін (згадати хоч би знану новелю „Міст через р. Кваї" П'єра Боулле). Ці ріки, так само як дві менших, Сі та Юань або Кої, прорили в гірськім плято глибокі кеньйони. Схили великих гір тієї країни вкриті непрохідними лісами, в надрах яких, у тропікальній вогкості живуть численні дикі звірі, серед них знаменита панда.

Для кількох народів Юннан є батьківщиною, хоч і неприхильною для людини, але рідною і єдиною. Серед цих народів виїмкове положення займають мяо, лолос і племена шанів. Усі вони надзвичайно примітивні, але глибоко релігійні (буддисти та мусульмани) і свої звичаї та традиції тісно в'яжуть з народами, що живуть за південним китайським кордоном, у Ляосі, Бірмі та Сіямі.

Країна Юннан довгий час була незалежною, а її історичні дати починаються десь наприкінці 10-го століття. Віддаленість та дикість забезпечували її від завойовників. Тільки знаному Кублаї Ханові вдалося формально приєднати Юннан до своєї імперії в XIII ст. (остаточне упокорення в 1382 р.). Потім знов залежність її послабшала до 17 століття, коли підпорядкувала її манджурська династія Китаю. В 1855-73 рр. вибухло в Юннані величезне повстання-революція, започаткована мусульманами, а в роках 1948-50 місцеве населення найбільший спротив ставило червоним.

Протягом останніх років тисячі втікачів перейшли малодоступний і слабо стережений кордон між провінцією Юннан і державою Ляос. Перешкоджала розвиткові цього руху наявність у тих околицях прокомуністичних банд, яких піддержував Хо-Чі-Мінг з червоного В'єтнаму, але в останньому році ця перешкода поволі усунулася, бо ті банди розклалися і скапітулювали перед національним урядом. Остогидла всім війна в джунґлях.

Заведення комун в Китаї вдарило по всіх народах Юннану, по всіх звичаях та релігійних переконаннях, і для тих народів залишився одинокий шлях — еміґрація. Цей шлях вибрали тисячі й тисячі, що переходять тепер кордони, женучи з собою худобу, перевозячи відомими їм гірськими просмиками свої мізерні скарби. Повторюється те саме, що було в Сінкянґу, коли кілька племен зі своїми отарами рушили були через укриті снігом просмики в Гімаляях, щоб дістатися до своїх одновірців у Пакістані. Ця новітня Одисея описана на сторінках „Нешенел Джеоґрафік" та в „Рідерс Дайджест".

Ляоський уряд робить усе можливе, щоб без зайвого шуму влаштувати всіх цих утікачів на новій землі і допомогти їм зажити мирно, сподіваючись з їх поміччю збільшити відпорність місцевого населення проти комуністичної пропаґанди, що ведеться з червоного В'єтнаму. Рівночасно уряд Ляосу, під проводом прем'єра Фоуї Сананіконе, переводить великі реформи, щоб збудувати дійсно демократичну, з опертям на мільйонових масах селянства, країну, яка потребує розвитку свого господарства, переходу на сучасні методи рільництва. А розбудовою шляхів старається він поширити торгівлю та прискорити розвиток освіти й культури в цій старій традиціями країні.

У Юннані протягом кількох останніх років велася активна червона пропаґанда і стаціонували військові відділи, які контролювали прикордонні смуги, що простягаються на 800 миль. Уряди В'єтнаму і Бірми не ризикують одверто виступати проти червоного Китаю, який засилає на їх територію партизанські відділи, щоб підірвати авторитет місцевої адміністрації, але Ляос набирається вже відваги, і лише кілька днів тому склав в Об'єднаних Націях заяву-протест проти перекидання з червоного В'єтнаму партизанів. Ляос просить Об'єднані Нації приглянутися уважніше до справи порушення кордонів червоними, які вже захопили прикордонну смугу. Цей рух червоних, очевидно, диктується бажанням поставити перешкоди для втечі невільників. Те саме роблять вони біля Гонґ-Конґу, в Кореї і в Східній Німеччині, бо всюди люди тікають з червоного раю, створеного на ленінсько-сталінських доктринах ненависти та терору.

Роман Кобринський

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

I

1-го лютого ц. р. відбудуться Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА. Вони започаткують нову каденцію діяльности та праці цього Товариства.

Побажаним є пригадати і підкреслити з цієї нагоди ту велику ролю, яку НТШ відіграло й відіграє в історії української науки. Засноване в 1873 р. у Львові, було воно довгі роки не лише єдиною українською науковою установою, але й — своєю працею та діяльністю — підготовило ґрунт для заснування та розвитку пізніших наукових установ, як Українського Наукового Товариства в Києві (1902) та Всеукраїнської Академії Наук (1918).

Головним завданням НТШ було вивчати минуле і сучасне нашого народу та його землі. Його науково-дослідницька праця охоплювала проблеми мовознавства, історії української літератури, історії України, української етнографії, музичної етнографії, української антропології, народного мистецтва, суспільних наук, статистики, а далі філософії, психології, права, соціології, географії, геології, бібліографії та ін. Завдяки працям науковців, згуртованих в НТШ, поширився обсяг і зміст української науки та української наукової термінології.

Однак, НТШ не обмежувалося лише науково-дослідницькою працею, але провадило також визначну громадську діяльність. Вистачить подати тут декілька фактів: у Львові влаштовує НТШ публічні доповіді, очолює (1898) урочисте відзначення 100-ліття обновленої української літератури, бере участь в відзначенні 25-ліття літературної діяльности Ів. Франка, протестує проти заборони української мови на XI археологічному Конґресі в Києві (1899), вносить меморіял до австрійського міністерства освіти (1901) в справі створення українського університету в Львові, бере участь в курсах українознавства (1904), влаштованих для молоді з Великої України, опікується Академічним Домом, організує тайний український університет (1920) та політехніку (ректором був голова НТШ В. Щурат), вносить протести (1923) в справі нищення польською владою українських культурних надбань і т. д.

За 85 років свого існування Наукове Товариство ім. Шевченка видало понад 600 томів праць українських науковців, які вели досліди не лише в ділянці українознавства, але своїми працями в ділянках інших дисциплін внесли своє знання у всесвітню скарбницю науки. Можна сміливо твердити, що за останніх 85 років не було визначного науковця-українця, який не був би зв'язаний працею з Науковим Товариством ім. Шевченка. У списках дійсних членів читаємо прізвища науковців з цілої України, як Михайла Грушевського, Дмитра Багалія, Олександра Лотоцького, Володимира Антоновича, Костя Левицького, Митрополита Андрея Шептицького, Вячеслава Липинського, Дмитра Дорошенка, Івана Крип'якевича, щоб подати лише декілька прізвищ. З природників та лікарів знаходимо між дійсними членами НТШ такі імена, як Іван Верхратський, Іван Горбачевський, Маріян Панчишин, Іван Раковський, Степан Рудницький, Іван Пулюй, Степан Тимошенко і численні інші. З мовознавців та дослідників літератури згадаємо лише Івана Франка, Олександра Барвінського, Сергія Єфремова, Олександра та Філярета Колессів, Степана Смаль-Стоцького, Богдана Лепкого, Василя Щурата, Кирила Студинського, Олександра Кониського, Івана Нечуя-Левицького, Юрія Федьковича.

Також чужинецькі вчені великого маштабу, як Альберт Айнштайн, Альберт Пенк, Макс Плянк, Алексій Шахматов, Джордж Симпсон, Ватрослав Яґіч, Макс Фасмер, Любомір Нідерлє, Андре Мазон і численні інші, ввійшли як дійсні члени НТШ в коло наших науковців, оцінюючи тим самим повагу та значення нашого Товариства.

З кінцем 1939 р. большевики зліквідували НТШ у Львові. Тодішній голова НТШ І. Раковський та більшість дійсних членів Товариства подалися на еміґрацію. В 1947 р. НТШ відновило свою діяльність в Мюнхені, але пізніше розпорошення членів Т-ва по різних країнах світу висунуло потребу зорганізування Відділів НТШ в тих краях. У 1955 р. схвалено статут, який перетворив дотеперішні Відділи НТШ на окремі Наукові Товариства ім. Шевченка, що діють на основі статуту Матірнього Товариства, пристосованого до вимог зобов'язуючого права в даних краях. На місце дотеперішнього Головного Виділу, створено Головну Раду НТШ, президентом якої є проф. д-р Роман Смаль-Стоцький. Він же очолює рівночасно НТШ в ЗДА.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА діє від 1948 року. Завдяки жертвенному та повному зрозуміння ставленню нашого громадянства до цієї найстаршої наукової установи, НТШ посідає тепер власний дім, цілковито відремонтований і достосований до потреб Т-ва. В цьому домі примістилася бібліотека Т-ва, що рік-річно збагачується дарами наших громадян, які передають йому навіть цілі приватні книгозбірні. В ньому є простора заля для наукових конференцій, доповідей та викладів Університету Українознавства.

В попередній каденції 1957-58 НТШ продовжувало свою видавничу діяльність і наладнало справу наукових конференцій та доповідей. З видань НТШ появилася в тому ж часі П. Грицака „Галицько-Волинська держава", 2-ий том В. Січинського „Історія українського мистецтва", збірник „Західня Україна під большевиками", під редакцією М. Рудницької Франківський Збірник (як 166 том Записок) і третій том Просідінґс Мат. Прир. Лік. Секції. Як нова серія публікацій появилися перші 4 зшитки „Доповідей", в яких друкується (офсетом) в українській або англійській мовах доповіді, зачитані членами НТШ по Секціях або „Осередках НТШ". „Доповіді" розсилається також найважливішим дослідчим установам слов'янознавства в Америці. Видано теж перше число „Бюлетеню"

(Закінчення на стор. 3)

Наталія Дорошенко-Савченко

БІБЛІОТЕКА Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ

(З нагоди 90-річчя Т-ва „Просвіта" у Львові)

(2)

Опинившись у Львові, я спочатку працювала в бухгалтерії. Яка ж була моя радість, коли в 1923 р. мені запропоновано вибір: залишитися при бухгалтерії або перейти на сталу працю в бібліотеці. Звичайно, я вибрала царство книжок. Хотілося притягти найбільше читачів і по змозі впливати на їх розвій. У Львові була бібліотека „Ізмараґд", де можна було дістати всі новинки з белетристики. Випозичання було там безконтрольне. Навіть неповнолітні учні могли діставати невідповідні книжки. Цьому не можна було дивуватися, але інша річ бібліотека „Просвіти", ціль якої — виховувати молоде покоління.

Читачами просвітянської бібліотеки була переважно шкільна молодь. Вони потребували книжок для лектури, і знаючи, що в цій бібліотеці можуть знайти все необхідне, а до того ще й відповідні поради, охоче до неї записувалися. Цьому сприяла й низька оплата: місячно 50 грошів за абонемент на одну книжку і 75 грошів на дві. Більше як три книжки відразу в одні руки не видавалося.

Щоб зацікавити молодь бібліотекою, а також для помочі, я ввела інститут помічників бібліотекаря, добираючи пильних, розумних і акуратних у поводженні з книжкою. Це дуже прискорило роботу в часі випозичання.

Помічники

Познайомившись із працею американських бібліотек, я хотіла й у себе завести такі порядки: припущення читача до поличок, консультацію, керівництво читанням і пропаґанду книжки. Все це здійснювалось за допомогою помічників. Довго я обсервувала намічених кандидатів і аж тоді, коли переконувалася, що той чи інший підходить, пропонувала стати помічником.

Помічники мали той привілей, що випозичали книжки безплатно. На цім місці мушу із вдячністю згадати Миколу Лебедя, що був тоді в середніх клясах гімназії. Це був перший помічник, якщо не помиляюся від 1925 р. Через кілька років він відійшов, захопившись національно-політичною діяльністю. Це був синьоокий, рум'яний бльондин, з хвилястим волоссям. Коли я побачила його в Кракові в 1939 р. після страшної тюрми, я ледве пізнала в ньому колишнього ангелоподібного Микольцю. Можу з гордістю сказати, що це був найкращий мій помічник. Він навіть заступав мене пару місяців самостійно під час моєї хвороби.

Пізніше помічником був Ярослав Літинський, тепер уже небіжчик. Він був також дуже добрий помічник, знав напам'ять, де котра книжка лежить. Так, як і Лебідь, дуже багато читав, був серйозний хлопець і до того ж великий педант у виконуванні своїх обов'язків. Щоб легше було знаходити книжки, на полицях усіх шахов було надписано, від котрого до котрого числа містяться там книжки. Але Славко не потребував дивитися на написи, а йшов безпомильно до потрібної шафи, щоб узяти книжку, за якою питають. Отим довіреним помічникам дозволено було випозичати книжки із забороненої шафи, з тим, щоб вони нікому їх не показували й не говорили, де взяли. На книжках тієї шафи не ставилося ніякого числа, а записувалося їх до окремого списка, хібащо якась книжка була сконфіскована після того, як уже вписана була до інвентаря. Це були переважно історичні оповідання Кащенка та Чайковського.

З інших добрих помічників хочу ще згадати Володимира Боровика, Осипа Іванчука, Ромка Кивелюка (молодший син б. голови „Просвіти"), Олександра (здається, так м'я) Охримовича, якого товариші прозвали доктором. Іванчук, Кивелюк і Охримович вже не живуть, все це були націоналісти. Про Кивелюка казали, що помер у тюрмі на тиф під час другої світової війни. Славко Літинський також не живе. Під час тієї ж війни пішов у військо і, кажуть, загинув десь на північному фронті. Було ще декілька інших помічників, учнів старших кляс гімназії, короткий час помічниками були кілька учнів з учительського семінара (Гевко, Ничка та ін.), але працювали вони не довго.

Випозичання книжок провадилося тричі на тиждень від 4-ої до 7-ої години вечора, але я ввела ще дві години в неділі, на прохання учнів, що приходили до бібліотеки після Служби Божої. Зі своїми помічниками я так зжилася, що всі ми були немов одна сім'я. Дехто з найпильніших у вільні години приходив допомагати у писанні каталожних карток. Я навчила їх писати бібліотекарським письмом.

На спільній нараді рішили ми ввести культ Шевченка. Сказано — зроблено. Столяр, за дозволом д-ра Рев'юка, який був ознайомлений з усіма справами бібліотеки, зробив постамент, на якому ми поставили бюст Шевченка, а по його боках, на поличках — вазони з квітами. По боках постамента стояли великі олеандри. Перед портретом висіла таблиця з видрукованими на ній золотом словами поета: „Свою Україну любіть, любіть її во врем'я люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа моліть..." Вліті на всіх вікнах бібліотеки цвіли в вазонках гарні українські квіти.

Пропаґанда книжки

Врешті вирішили ми влаштувати драматизоване читання „Лиса Микити" з висвітлюванням образків. У „Просвіті" був епідіоскоп і декілька кольорових малюнків до нього. Поділила я ролі всіх звірят поміж тими з помічників, які підходили голосами і, на мою думку, могли добре з тими ролями справитись. Перевели проби, і нарешті одного вечора в неділю поставили „Лиса Микиту".

За касою біля вхідних дверей сидів хлопець і стежив, щоб кожний, хто приходить, кидав до запечатаної пушки 5 грошів, аби не задармо, бо, мовляв, даровизну не цінять. Очевидно, помічники і читачі повели широку пропаґанду, бо від глядачів аж роїлося. Це було зворушливо, коли заля переповнилася і буквально не вистачило крісел. Сиділи тільки малі діти з початкових кляс народної школи, а може й молодші, бо дехто з них був із мамами. Публіка трималася знаменито, краще, ніж дорослі в правдивому театрі. До того ж прийшли всі, як належиться, перед початком, а не так, як бувало в театрі Стадника, де чекати на публіку приходилось понад годину.

„Лис Микита" викликав сенсацію. Виконавці добре вв'язалися із своїх ролей. Висвітлював малюнки Гевко, а решта за параваном читала з книжок або з записок. Словом, наша затія увінчалася успіхом, хоч ми не висвітлили всього, а для пропаґанди цієї книжки спинилися на найцікавішому місці. Як і слід було сподіватися, після цього багато дітей захотіли вже самі дочитати „Лиса Микиту" до кінця. На жаль, не довелося продовжувати такі вечорі, бо хтось позичив епідіоскоп для якоїсь читальні, і ми його більше не побачили.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

(Закінчення зі стор. 2)

Термінологічної комісії (українська хемічна номенклятура).

В рямцях трьох Секцій НТШ влаштовано Пленарні Конференції для вшанування 40-их Роковин Суверенної Української Держави, сорокліття Листопадового Зриву, 120-ліття появи „Русалки Дністрової", 50-ліття з дня смерти Марка Вовчка і, спільно з УВАН, щорічні урочисті конференції, присвячені Шевченковим роковинам. Окремими Науковими Конференціями відзначено також соті роковини з дня народження В. Вилсона та 250-ліття боротьби отамана донських козаків К. А. Булавіна. Влаштовано зустрічі (з доповідями) з нагоди приїзду голови Европейського НТШ В. Кубійовича, голови Асоціяції Совєтознавців Ю. Бойка та ректора Українського Вільного Університету в Мюнхені І. Мірчука. Крім того відбулося в НТШ понад 40 інших доповідей з різних ділянок науки, не вчисляючи доповідей, відчитаних по „Осередках НТШ".

При НТШ створено Асоціяцію Слов'янських Наукових Товариств, яка об'єднує слов'янські Наукові Товариства на терені ЗДА і має на цілі координувати й поширювати студії слов'янознавства в ЗДА, організувати Американсько-Слов'янські Конгреси та боротися за свободу науки на рідних землях. Утворено при НТШ Український Військово-Історичний Інститут, що збирає матеріяли з історії української військової справи, переводить військові студії та публікує праці з цієї ділянки.

Для об'єднання членів НТШ по більших скупченнях нашої еміграції в ЗДА та зорганізування їх наукової та дослідницької праці, створено „Осередки Праці НТШ" у Вашингтоні, Дітройті, Клівленді, Філядельфії і Шікаго. „Осередки" влаштовують самостійно наукові конференції та доповіді.

Для доповнення нарису про діяльність НТШ треба ще згадати про працю Університету Українознавства, викладачі якого задумані як додаткові студії з обсягу українознавства для студентів американських гайскулів, каледжів і університетів. В програмі навчання передбачено 13 дисциплін з обсягу українознавства. Філії УУ працюють в Нюарку та Клівленді. НТШ співпрацює також з ЮКОМА, Комітетом для вшанування 250-річчя з дня смерти гетьмана Ів. Мазепи, даючи допомогу ділом та підготовляючи Урочисту Наукову Конференцію і інші імпрези у ювілейному, 1959 році. НТШ очолює Раду Українського Національного Музею в Шікаго.

З нових видань передбачається, крім чергових томів Записок і Просідінґс, видання англомовного Збірника про Львів, Пропам'ятної Книги з нагоди 30-ліття Української господарської Академії в Подєбрадах, Наукового Збірника з нагоди 250-ліття з дня смерти Мазепи і ін.

Всю свою наукову, видавничу та громадську діяльність НТШ виконує тільки завдяки підтримці нашого громадянства, бо з американських кругів не одержує воно жадних субсидій. Тим цінніюю є в цих умовах праця наших науковців, згуртованих у Американському НТШ, які великим вкладом свого знання та праці осягнули такі поважні результати. Тим важливішою, однак, є й дальша підтримка нашого патріотичного громадянства, яке в цей спосіб задокументує своє зрозуміння для потреб вільної української науки та уможливить цій найстаршій українській науковій установі розвиватися й надалі та працювати для добра науки і свого народу.

Англійський уряд боронить своїх дипломатів проти закидів, щодо їх непоінформованости

Лондон. — Маркіз Ленсдавн в палаті лордів, підсекретар в англійському міністерстві закордонних справ, виступив у палаті лордів в обороні англійських дипломатів, акредитованих в краях, де в останніх місяцях сталися несподівані переводи. Вайкавнт Александер, лідер соціялістичної групи в палаті лордів, атакуючи уряд, покликався на статтю в поважному часописі „Ікономіст" п. н. „Які зелені наші дипломати". У тій статті гостро критиковано англійську дипломатичну службу, яка, буцімто не орієнтувалась у відносинах в Іраку, в Альжирі та на Кубі і була заскочена мінулорічною революцією в Іраку, в якій згинув король Фейсал, а Ірак відпав від прозахідного бльоку, — вибухом мінулорічної революції правих французьких колоністів в Альжирі проти уряду Пфлімлена і в користь поворотy до влади ген. де Голя, та упадком диктатури Батісти на Кубі. Названий речник уряду твердив, що ці закиди не відповідають правді, що уряд був у курсі справ в тамошніх краях, але закордонні дипломати — мовляв — не можуть мати контактів з протирядовими колами в чужих краях, бо це було б ознакою нельояльности супроти даних режимів. Преса у своїх коментарях зазначує, що здебільша в таких випадках винуваті не дипломати, а централі уряди, які не роблять правильних висновків з отримуваних звідомлень, легковажать їх та не вживають заздалегідь протизаходів. Преса твердить, що англійське міністерство закордонних справ попередило було заздалегідь Вашингтон про небезпеку заворушень в Іраку, але сам король Іраку і його уряд не вірили в ті пересторони.

● Хрущов, у своїй 7-годинній промові на 21-му з'їзді Компартії СССР у Москві, „добрим словом" згадав про Сталіна. Він сказав: „Совєтський Союз і всі соціялістичні держави штовхають тепер уперед людство, Головну ролю в цій справі відіграла й продовжує відігравати комуністична партія та її центральний комітет, на чолі якого довгі роки стояв Йосиф Вісаріонович Сталін".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Академія на честь Митрополита Андрея Шептицького та Ювілей „Просвіти"

14-го грудня 1959 р. українська громада Шикаґа склала пошану пам'яті Митрополита Андрея Шептицького. На цілоденну урочисту програму святкування склалися Служба Божа в церкві св. Миколая, відправлена в наміренні беатифікації покійного Владики о. крилошанином Романом Лободичем, Соборна Панахида за душу Митрополита та святкова Академія в ущерть заповненій залі парафіяльної школи. Незвичайно достойно відбулися церковні богослуження з патріотичною проповіддю та з співами міщаного хору „Славута" під батутою п. Притоцького. Треба підкреслити, що програма Святкової Академії була складена достойно, отже почавши точки виконала шкільна дітвора, після неї виступила студентська молодь, а завершив програму відомий на терені Шикаґа чоловічий хор під керівництвом дир. О. Плешкевича.

Учні старших кляс парафіяльної школи св. Миколая виступили з інсценізацією вірша Р. Завадовича „Перед образом Великого Митрополита", яку сценічно оформила вчителька п-ні Марія Яримович, і яку виконали учні й учениці дуже удатно, з чітким підкресленням пієтизму до Владики.

Імпозантною точкою програми був виступ шкільного хору разом із шкільною оркестрою (понад 100 виконавців) під керівництвом учительки Сестри Бернарди ЧСВВ. Виконано кантату „В храмі св. Юра", до слів Б. Лепкого, з музикою Сестри Лаврії ЧСВВ. Юні виконавці дали з себе все, щоб якнайкраще передати великий музично-вокальний твір. Першу частину імпрези завершила доповідь о. крилошанина Р. Лободича, кол. близького і довіреного співробітника Митрополита Андрея. Промовець згадав багато дуже цікавих, невідомих, фактів з життя Митрополита.

Другу частину вечора започатковало фортепіянове соло Марти Гарбович, яка добре відіграла дві композиції Шумана та Бетговена. Вірша Т. Курпіти „Великому Митрополитові" вдатно рецитував Юрій Миськів. Композиції Гунода та Дворжака виконала з чуттям молода солістка Надія Зарицька, що вже виступає і на американській сцені. Після кількох виступу хору „Сурма" (Леонтовича: „Ой, зійшла зоря", Котка: „Через поле широкеє" і псалом Бортнянського „Восхвалю ім'я Бога моєго") другий вділ всіми сторонами вечір закінчено збірним співом-молитвою „Боже Великий, Творче Всесильний". Академію підготовили проф. Адам Антонович з допомогою парафії св. Миколая та місцевих відділів „Провидіння".

27-го грудня м. р. українське Шикаґо вшанувало Урочистими Сходинами 90-ті роковини заснування „Просвіти" у Львові. Святкування мало загальногромадський та соборницький характер. Залю дому УНСоюзу при Вестерн Евен., заповнила публіка: кол. члени „Просвіти", працівники філій та читалень і представники громад. організацій без різниці поглядів та віровизнання.

Першу частину імпрези виповнив реферат Р. Завадовича на тему „Просвіта" — мати українських установ. Промовець змалював картину невідчого буйного розвитку цієї організації, що стала матір'ю таких крайових установ, як „Рідна Школа", „Сільський Господар", „Ревізійний Союз Українських Кооператив", „Маслосоюз" і ін. з густою мережею повітових і низових станиць. Далі перейшов до історії „Просвіти" в ЗДА, Канаді, Бразилії, Арґентині, в Західній Европі та на Далекім Сході (Харбін).

Після реферату, закінченого „апелем померлих членів" і вшануванням їх світлої пам'яті, прийшла черга на усні привіти від кол. просвітян, які репрезентували окремі області України: Київщину, Сіверщину, Волинь з рештою північно - західних земель, та Галичину. Виступав також представник буковинської „Руської Бесіди", що була зорганізована й вела освітню працю на взір „Просвіти". На жаль, до комплету бракувало представника „Просвіти" з Закарпаття. В імені „Просвіти" на еміграції, зокрема в Арґентині, промовляв її кол. голова інж. Голод. Рясними оплесками привітала авдиторія появу 3-членної делеґації пластового юнацтва, що устами Оленки Гікавої склала обітницю зберігати заповіти „Просвіти" і ніколи не забувати українську книжку та, взагалі, друковане слово. Виступи просвітян доповнили своїми привітами представники двох більших місцевих установ, Ліґи Американців Укр. Походження (мгр. В. Нечай) та Об'єднання Українських Громадських Організацій (мгр. М. Семчишин). Організатор і керівник програми, проф. А. Антонович, подав до відома, що на ювілейні сходини надіслано 20 письмових привітів від громадських та церковних організацій Шикаґа різних політичних напрямків та обох віровизнань, а також окреме привітальне письмо від „Молодої Просвіти" у Філадельфії.

Мистецьким доповненням було скрипкове соло п. Володимира Чижика, який при фортепіяновім супроводі композитора проф. Василя Шутя виконав сонату Моцарта, та вокальний квартет у складі: Клюковська Юлія, Клюковська Галина, Клюковський Володимир і Соколовський Володимир, який відспівав „Гимн Просвіти" та „Пісню Просвіти" в гармонізації проф. Шутя. Останньою точкою програми було прочитання й одноголосне схвалення резолюції, яка засуджує 19-ий параграф т. зв. тез ЦК комуністичної партії СССР, спрямований на ліквідацію навчання української мови в школах України. До тієї резолюції приєдналися учасники Товариської Зустрічі професорів, абсольвентів і студентів Української Господарської Академії та УТГІ, що відбулися в Шикаґо на другий день у тім самім приміщенні. 28-го грудня в українських церквах Шикаґо відбулися Богослуження в намірені „Просвіти", панахиди за душі померлих просвітян і були виголошені відповідні проповіді.

Треба подякувати „Учительській Громаді" в Шикаґо, особливо її проводові за підготову такого поважного, всеукраїнського свята. Урочисті Сходини 27-го грудня м. р. були лише 1-ою частиною 10-ої ювілейної програми. 2-га частина, вокально - музичний вечір, поєднаний з висвітлюванням фотознимків з діяльности просвітянської організації на Рідних Землях, відбудеться за кілька місяців.

М. М-ий

любителі хорового співу, поборюють легко усі технічні чи динамічні трудності. Баси — повні, заокруглені з гарними долішніми тонами включно з контрастами, звучать культурно. Другі тенори — „ахілева п'ята" майже усіх хорів, у Трембіті є рівнорядним партнером своїх „вищих" заавансованих братів — по назві. Баритони — кількостево і якостево вповні гармонізують з цілістю хору. Коли служать хор Трембіту, мило вражає Вас зіспіваність, старанна дикція, динамічні ефекти музично вповні оправдані та переконливе фразування.

Хор вміє розвинути свою динамічну лінію від найніжнішого п п. (пініссіма) до могучого ф.ф. (фортіссіма), не йдучи при тім на далекі ефекти. Ясне, що ці всі речі диригент хору проф. К. Цепенда осягнув послідовною працею, яка видала такі гарні овочі. Кожну пісню розучується, точно, ритмічно, фахово, застосовуючи відповідні вправи для умузикальнення членів хору. Кожна навіть, здавалося б нецікава пісня, у виконанні хору Трембіта звучить направду інакше-краще, ніж очікувалося. Тому і не диво, що по кожнім виступі хору Трембіта, круг симпатиків щораз більше поширювався, а оцінка хору найбільш авторитетними одиницями були корисні.

Концерт хору у Шикаґо, — виступ на конвенції Українсько - Американської Молоді і на Листопадове Свято у Клівленді та в Дітройті на величавій маніфестації у річницю голоду в Україні у найбільшій концертовій залі Едсель Форд Авдіторюм, — це дальші непосдабаючі а щораз то вартісніші і заслужені успіхи хору.

Згадуючи непересічний вокальний потенціял хору, його талановитого диригента К. Цепенду, не можна оминути Управу хору з його головою інж. Б. Сторожуком. Це людина наскрізь віддана цьому шляхетному ділу, повна такту і сильного характеру, потрафить усі проблеми розв'язати з лагідною усмішкою.

Хор готує Українському Дітройтові — Нову Програму. Усі жанри пісень є заступлені — перлини хорової й оперової творчости, народні пісні, стрілецькі, патріотичні — клясичні і жартівливі.

Віримо, що українці Дітройту, любителі української пісні оцінять цю високо культурну працю хору „Трембіта" і своєю масовою участю дадуть доказ розуміння конечности плекання хорового мистецтва — як пропагандивного чинника так важного під цю пору. Великий концерт хору „Трембіта" відбудеться дня 15-го лютого 1959 р. о год. 6.45 — в залі Арт. Інституту в Дітройті. Прийдіть самі і запросіть своїх знайомих на цю направду високо - мистецьку імпрезу.

С. П. — К.

Філаделфія, Па.

Нова стріча зі шкільною американською молоддю

З початком осіннього сезону американські організації та школи звертаються до Інтернаціонального Інституту з проханням прислати їм прелеґентів, що могли б реферувати про сторінки життя нових імігрантів аба на терені ЗДА або ще раніше на терені їхніх батьківщин. Ціллю тих спільних сходин та рефератів є познайомити американську молодь чи суспільність з іншими формами життя, звичаями та поріднювати їх з американськими, щоб в цей спосіб познайомлювати американців із способом життя їхніх сусідів та рівночасно поширювати їх світогляд.

Коли підписаному запропоновано такий виступ, то радо з нього користав, бо є можливість поробити нові знайомства, а при тій нагоді подати інформації про нашу Батьківщину. Така нагода трапилась недавно, коли Управа школи при вул. Вайомінґ та Б. у Филадельфії запропонувала виголосити реферат до шкільної молоді (понад 500 учеників нижчої середньої школи) на тему „Методи і засоби шкільного виховання на Україні".

Підписаного супроводила п. Матіссон (з походження англійка) референтка публічних виступів при Інтер. Інституті, що при цьому скористала з нагоди та висвітлила кольорові знимки з минулорічного міжнародного фестивалю, а що було багато знимок також з української групи (виставка народного мистецтва, влаштована кооперативою „Базар", виступи дітячого балету, хору Союзу Українок, різдвяних звичаїв) і вже при тій нагоді довелося заявляти, що це з батьківщини нашого прелеґента та при тому не жаліла компліментів українській групі у Филадельфії, що понад 30,000 осіб та є одною з найкращих зорганізована.

Керівник місцевої школи, представляючи прелеґента шкільній дітворі, м. і. заявив: „Я особисто з великою приємністю вітаю все на терені нашої школи нових імігрантів з Европи, бо з одного боку вони є жертвами різнородних переслідувань на терені Европи, а понадто вони інтеліґентні люди, що звичайно знають кілька мов, якими свобідно користуються. Я, хоч приїхав до ЗДА маленьким хлопцем, то пам'ятаю добре, що мій батько, хоч був не дуже учений, однак живучи на пограниччі Литви. Польщі, Німеччини та Росії, знав всі мови тих народів, а понадто свою рідну єврейську". При цьому додав дуже для нас приємні та знаменні слова: „Моє серце обливається кров'ю, коли мушу Вам діти подати до відома, що нашого прелеґента не є така щаслива, як ЗДА, бо ще досьогодні переживає тяжку неволю. Однак ми віримо, що прийде той час, коли вона буде вільна і незалежна".

Сильні оплески американської молоді покрили слова їх директора, і по такому вступі та серед такої милої атмосфери, це вже не була штука виголосити до молоді, відповідний реферат про Україну взагалі, а про систему виховання зокрема, протиставляючи її, на жаль „занадто свобідній, ліберальній, а й не окраїнській, без навчання релігії у школах і тп.", американській системі.

При розгорненій мапі України, яку при таблиці тримали 2 юнаки, виясненo коротко географічне положення України, її історію та теперішню долю, а на тлі того, основи нашої сили на рідних землях, навіть у чужій неволі — авторитет батька в родині, роля матері, дисципліна у школі та родині, вплив церкви, моральне і релігійне виховання, почуття сорому, публічна опінія і т. п., що допомогли творити „державу в державі" там, — та дають повний успіх тут. Серед нашої молоді нема молодечої злочинности.

Безперечно, що при тій нагоді треба було додати, які величезні можливості для молоді є у ЗДА, для народу, свобода одиниці, можливість навчання і кар'єри, великий добробут, але не треба ним зловживати.

По скінченому рефераті це кільканадцять запитів молоді, а відтак підійшов до прелеґента один з місцевих учителів та заявив: „Я, мабуть, також українського роду, хоч роджений малим хлопцем у Росії. На запит, звідки походить — відповів: „Якась велика станція коло Києва, мабуть Хвастів". Хоч вже мав змінене навище до непізнання, я запевнив його, що він дійсно українського роду і не має чого т не повинен нікого соромитися до того признаватися. А відтак підійшов якийсь малий хлопчина, що того дня виконував ролю шкільного дижурного і з лемківським наголосом запитався: „Як ся маєте?" Бо я також українець, як і ви, бо приїхав з родичами 8 років тому до ЗДА та ходжу тут до школи". Може було їх більше, однак не признавалися, зґл. ходять до українських парохіяльних шкіл. Це була ще одна приємна стріча з американською шкільною молоддю та учителями.

Д-р Микола Цепко

Дітройт, Міш.

Перед концертом хору „Трембіта"

В червні 1958 р. минув один рік від першого виступу чоловічого хору „Трембіта" у Дітройті. Час короткий, однаке повний змісту і успіху. Завдяки розумінню відповідальних одиниць, які з повною посвятою взялися за це діло, — хор здобув собі одно з перших місць між нашими хорами в Америці. Чому? Хор „Трембіта" розпоряджає непересічними голосами, які рідко зустрічаться у одним хоч би і великим українським середовищі. Тенори від лірічних до драматичних з культурною горою — музикальні

В річницю смерти д-ра В. Купчинського

В неділю, 18 січня 1959 р., відбулося в протестантській церкві в Ню Йорку Заупокійне Богослуження за душу бл. п. д-ра Володимира Купчинського, довголітнього пастора тієї церкви. Після відправи парохіяни, приятелі, знайомі і родина зробили сходини, на яких виступав ряд промовців, ділячися із приявними своїми спомининами про Покійного та підносячи його заслуги для української громади Ню Йорку — без огляду на віровизнання. На сходинах ухвалено видати книжку про бл. п. д-ра Володимира Купчинського. Започаткована збірка на видання книжки дала поверх 400 дол. Книжка мала б насвітлити життя і заслуги Покійника та бути свідоцтвом для людини, що завжди була готова помагати ближнім, у першу чергу українцям. Тисячі людей завдячують Покійникові своє здоров'я, бо він завчасу скеровував їх до відповідного лікаря а часто особисто відвозив до шпиталю, де старався для незаможних про знижку, а то й безплатне лікування.

Окремий Комітет видання пропам'ятної книжки має займитися реалізацією цієї справи, себто зібранням фондів і відповідного матеріялу.

Як бачимо, поминки по людині великого серця увінчалися визначним успіхом.

Н. Н.

З наших буднів

НА ВЛАСНИХ ХАРЧАХ

В часі рецесії наші національні підприємства, як „Маланки", прософори, бали, забави, придбали прилюдну категорію публіки — „з власним віктом". Політехнічному — „на свосіх харчах". Виразно підкреслюю, що тут мова іде про харчі, не про жадні спіритуалії. Горілка — це інше діло. То вже належить до народної традиції, і навіть увійшло в усну словесність, що, мовляв, — „Ідеш на забаву, бери пляшку в халяву".

А в одній національній барі, на провінції, я чув, як хлопці співали:

А батля „смирнівки"
Козаку в дорозі
Знадобиться!

Це — з історичної пісні про гетьмана Сагайдачного.

„Сінґел" - козакові, безумовно, вистачає „батля" горілки, та коли в похід вирушає ціле семейство, із зятями, сусідами, кумами, душ, скажемо, з-парканадцять, тоді вже треба подбати за ширшу харчову базу. Тоді до „беку" одного чи двох самоходів накусте підозрена курей, море ковбас, капусту, огірки, мільйони сендвічів, пиво, соду тощо. Бо наші ґеєві батьки в старому краю казали, що знаєш, коли їдеш з дому, та не знаєш, коли будеш назад...

А як маєш, казали, у торбі, то присядеш і на горбі. З власним віктом, то й на балю погуляєшся свобідніше. Самостійно і незалежно. І не турбуєш заклопотаних господарів чи кельнерів, щоб тобі принесли тее чи онее. Ну, в крайньому випадку, попросиш їх, щоб для твого товариша заставили окремий стіл і не перешкаджали в забаві якимись артистичними програмами.

— Поза тим, — кажете господарям, — ви, будь ласка, не турбуйтесь нами, у нас все своє, і горілка, і закуска. І товариство.

Коли господарі — люди таки свідомо вироблені і національно свідомі, тоді не маєш з ними клопоту. Заплатиш їм відгінного доляра-пів за тикет і знаменито бавишся цілу ніч — п'єш, закусуєш, танцюєш, співаєш „білої берези".

Але ж буває, що до забавового комітету втиснеться несвідомий елемент, і потім робить гранду, псує вам забаву. А іноколи герез тяжких типів трапляються жалюгідні конфлікти на пункті самооборони... Тоді ріка Збруг виступає з берегів, бурлиться, клекоче, рве-трощить береги, столи, крісла та інший реманент.

Отак воно було на балю „Самопомогі" у місті Н... З шумом-гамором вкотилися на залю земляки „з віктом", душ приблизно, дванадцять. Зайняли два столи, порозкладали на них своє ястіє і питіє, в томи ґуслі й великий, вухатий бняк з капустою. Ну, і понагався баль. І все було б у найкращому порядку, якби не той несвідомлений тип, з виглядом магістра. Якби не пан комітетовий.

В самому, уявіть собі, розгарі забави підходить він до земляків, ґречно кланяється і каже:

— Перепрашаю вас, панство, ге вагу, що панство гулово забавляються, з того ми дуже раді, та ге не можна запропонувати вам пиійну закуску: по тарілці смачного біґосу?

А тут встає від столу регник цілого товариства, дядя на шість стіп, і каже:

— Сам ти біґос нещасний, тарарам, тарарам! Не треба нам вашого, польського біґосу, у нас єсть наша, українська капуста з ковбасою!

... А що далі було — не питайте, і не згадуйте, бо на саму згадку соборне серце болить!

Ікер

Король Йорданії Гуссейн хоче замирення з Нассером

Амман. — Король Йорданії Гуссейн натякнув в 15-хвилинній розмові з представником „НЙТаймс-у" виразно на готовість Йорданії замиритись з Об'єднаною Арабською Республікою. Не назвавши її за іменем, Гуссейн сказав виразно під її адресою, що ініціятиву до замирення повинні дати ті арабські краї, які „вчинили чимало несправедливого Йорданії". Якщо вони, мовляв, „захотіли б скореґувати свої шляхи, то не знайдуть нас неприязними". Король Гуссейн заперечив поголоскам, наче б він мав веред шлунка, признавши, що лікарі мали раніше таке підозріння, але воно виявилось безпідставне. Йорданія зірвала була з Об'єднаною Арабською Республікою дипломатичні взаємини, коли на її запрошення Англія інтервеніювала в Йорданії, щоб забезпечити її проти сподіваного зриву, підготованого прихильниками Арабської Республіки, і верховодницьких амбіцій її президента Ґамаля Нассера.

Стівенсон — за реформу в підготові вчителів

Сан Франсіско. — Колишній демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв як головний промовець на конвенції Крайового Товариства Шкільних Рад і домагався, щоб майбутніх вчителів більше навчати того, чого вони мають пізніше вчити інших, ніж занадто звертати увагу на те, як кандидати на вчителів мають вчити своїх майбутніх учнів. Коротко, Стівенсон казав, що перше треба знати той матеріял, якого мається когось навчати, і аж пізніше треба запізнатися з методами навчання. Стівенсон стверджував, що американські вчительські коледжі та виховні школи в загальному тримаються в ізоляції і с здалеку від джерел наукового ферменту у великих університетах. В цих педагогічних школах вчать психології навчання, але не вчать психології, вчать, як треба вчити фізики, але не самої фізики, навчають техніки навчання історії, але не самої історії. Стівенсон виступав проти того, щоб коштом наукових даних навчати забагато метод навчання.

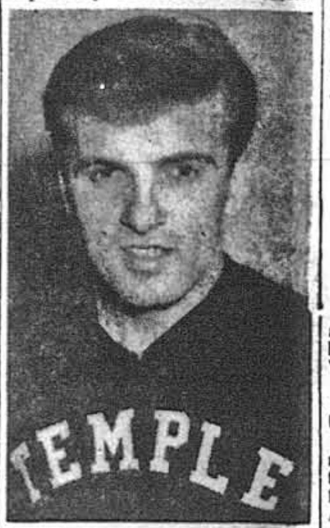
16-річний хлопець вбив батька, матір, сестру і брата

Обирн, Н. Й. — 29-го січня 16-річний фармерський син Джан Джейн вбив із найбільшим спокоєм 4-ох членів своєї родини, не виявляючи після цього найменшого зворушення. Ця жахлива історія представляється так. Батько й мати цього злочинця деколи його карали, бо хотіли його вивести на добру людину. Дивлячись на кримінальний фільм на телевізії, він вирішив постріляти всю родину. І два дні пізніше так зробив. Прийшовши зі школи, показав матері шкільну посвідку, за що дістав від неї признання. З'ївши порцію мороженого, прийшов із рушницею до кухні, застрелив матір і сестру, а після того пішов до стайні, щоб застрелити батька. В хаті зачекав на старшого 19-річного брата, який був на праці. Коли він вернувся і поставив авто в ґаражі, Джан і його застрелив двома пострілами. На поліції не виявив найменшого жалю, і сказав, що постріляв всіх тому, бо йому докучали, а після переслухання на поліції, спокійно заснув в поліційній тюрмі. Він сам признався, що плян злочину зродився в нього під час того, як оглядав фільм на телевізії.

● **Урядовець стейтової леґіслятури в Олбані, А. Ф. Мелой,** подав до часописів оголошення про продаж великого авта („пакард") колишнього президента Ф. Д. Рузвелта, бо, мовляв, в Гайд Парку, Н.Й. не має місця, де б його можна було запаркувати. Вже зголосилось 54 кандидати, які хотіли б набути це пам' яткове, коштовне колись авто.

ЩЕ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ РЕПРЕЗЕНТУВАТИМЕ АМЕРИКУ НА ОЛІМПІЯДІ

Елизабет. — Змагун Спортового Т-ва „Січ" в Елизабет Євген Чижович, студент Університету Темпл в Филадель-



Євген Чижович

фії, був обраний Олімпійським комітетом, як один з найкращих 20-ти змагунів Американських каледжів. Вони змагатимуться проти найкращих аматорських дружин в днях 21 - 22 березня 1959 року. Менаджер університетської дружини копаного м'яча — д-р П. Скейнесс, в якій Чижович грає, порівнює його з колишніми асами футболу, як В. Багр і Л. Оливер (так подає „Филаделфійський Інквайрер"). Нашому змагунові Є. Чижовичеві як „другому з черги українцеві усміхається" виїзд на Олімпійські змагання в репрезентації Американського континенту.

В. Заблоцький

● **В Італії повідомлено,** що президент Об'єднаної Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассер запевнив італійського прем'єра Фанфані під час нарад у Каїро, що всі без винятку італійські громадяни, які виїхали були в 1956 році з Єгипту під час англійсько - французької інвазії, можуть спокійно вернутись. Це стосується також італійських жидів.

● **Мешканець Вайтесбурґу, Кентакі, Джеймс** через недугу свого 67-річного сина не міг відзначити 101-ий день свого народження. Його син захворів на серце і треба було перевезти його до шпиталю.

З нових журналів

● **Ukrainian Review.** 5. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pages 140.

● **Ukrainian Review.** 6. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pages 180.

● **Bielorussian Rveiew.** 5. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pages 140.

● **Bielorussian Review.** 6. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pages 134.

● **Studies on the Soviet Union.** Institute for the Study of the USSR. Vol. I., No. 1, July 1957. Munich, Germany, 1957, pages 136.

● **The East Turkic Review.** Institute for the Study of the USSR. 1958, pages 128 (Munich).

● **Caucasian Review.** 6. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pagse 160.

● **Reaching the Unreached Family.** A Study of Service to Families and Children. Youth Board Monograph, No. 5. New York, 1958, p. 54.

● **Bulletin.** Vol. V, No. 4. April 1958. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1958, pages 64.

● **Konstantyn Kononenko. Colonial Disfrauchisement and Exploitation of Ukraine by Moscow.** Ukrainian Congress Commitee of America., Inc., New York, 1958, pages 32.

● **The Ukrainian Bulletin.** Vol. XI, Nos. 17-18 (249-250), New York, 1958, pages 8.

● **Oriento Europeo.** Revista trimestral del Centro de Estudios Orientales. Ano VIII, No. 29, Enero-Marzo 1958, 96; Ano VII, No. 28, Octobre-Diciembre, 377-470. Madrid, 1958.

● **The Slavic and East European Journal.** Spring 1958, Vol. XVI, No. 1, ст. 96. Summer 1958, Vol. XVI, No. 2., ст. 97-192.

● **Prologue. Quarterly.** Vol. II, No. 4-5. Spring-Summer, New York, 1958, 76.

● **The Ukrainian Bulletin.** Vol. XI, Nos. 13-14. July 1958. New York, 1958, 8.

● **ABN Correspondence.** Monthly Bulletin of the Antibolshevik Bloc of Nations. Vol. IX. No. 7/8. July-August 1958. Munick, 1958, 16.

● **American Bulgarian Review** Vol. VIII, No. 3, April-July, 1958. Mt. Vernon, N. J., 1958, 56.

● **The Annals of the Ukrainian Academy** of Arts and Sciences in the U. S. Vol. VI, No. 3,4 (21-22), 1958, pages 1245-1460. New York.

● **Kultura.** Szkice, opowiadania, sprawozdania. Lipiec-sierpien 1958 Paryz, 1958. 238.

● **ABN Carrespondence.** Vol. IX. No. 9/10. September-October. Munich, 1958, 16.

● **Kultura.** No. 10/132, Paryz, 1958, str. 160.

● **Лікарський Вісник.** Журнал Українського Лікарського Товариства в Америці. Рік V, ч. 3, вересень 1958. Ню Йорк 1958, ст. 56.

● **Нові Дні.** Рік IX, ч. 105, жовтень 1958, Тоонто, 1958, ст. 32.

● **Вільна Україна.** Збірник ч. 20. Рік V, ч. 20. Скрентон, 1958. ст. 80.

● **Православний Українець.** Ч. 67, вересень-жовтень 1958. Шикаго, 1958, ст. 16.

● **Вітрила.** Збірник морського пластування. Ню Йорк, 1958, ст. 54 (Цикльостиль).

● **Український Самостійник.** Рік 9, ч. 9 (407), вересень 1958. Мюнхен, 1958, ст. 48.

● **Голос Спасителя.** Том XXX ч. 10. Йорктон, 1958, ст. 72.

● **Місіонар.** Рік XLII, ч. 10 Филаделфія, 1958, ст. 288 — 320

● **Ми і Світ.** Рік 9, жовтень 1958. Торонто, 1958, ст. 64.

● **Готуйсь.** Ч. 8 (48), жовтень, 1958, Ню Йорк, 1958, ст. 16.

● **Голос Братства** св. Юрія Переможця в Трентоні. Ч. 5. Рік I, жовтень 1958, Трентон, 1958, ст. 4.

● **Молоде Життя.** Ч. 7 (143), вересень — жовтень 1958, Ню Йорк, 1958, ст. 8.

● **Післанець Правди.** Вересень-жовтень 1958, ч. 9—10, Честер, 1958, ст. 24.

● **Наш контакт.** Інформаційний орган кредитового кооперативного руху. Липень - серпень 1958. Дітройт, 1958, ст. 12.

● **Самостійна Україна.** Рік XI, ч. 10 (118), жовтень 1958. Шикаго, 1958, ст. 24.

● **Український Місіонар у Бразилії.** Рік 23, ч. 10 жовтень, 1958, Прудентопіль, 1958, ст. 16.

● **Український Самостійник.** Жовтень 1958. Рік 9, ч. 10 (408). Мюнхен, 1958, ст. 48.

● **Листи до Приятелів.** Листопад 1958, ч. 11 (69), рік VI, листопад 1958, Торонто, 1958, ст. 48.

Ню Йорк, 1958, ст. 18.

● **Світло.** Рік XXI, ч. 11 (431),

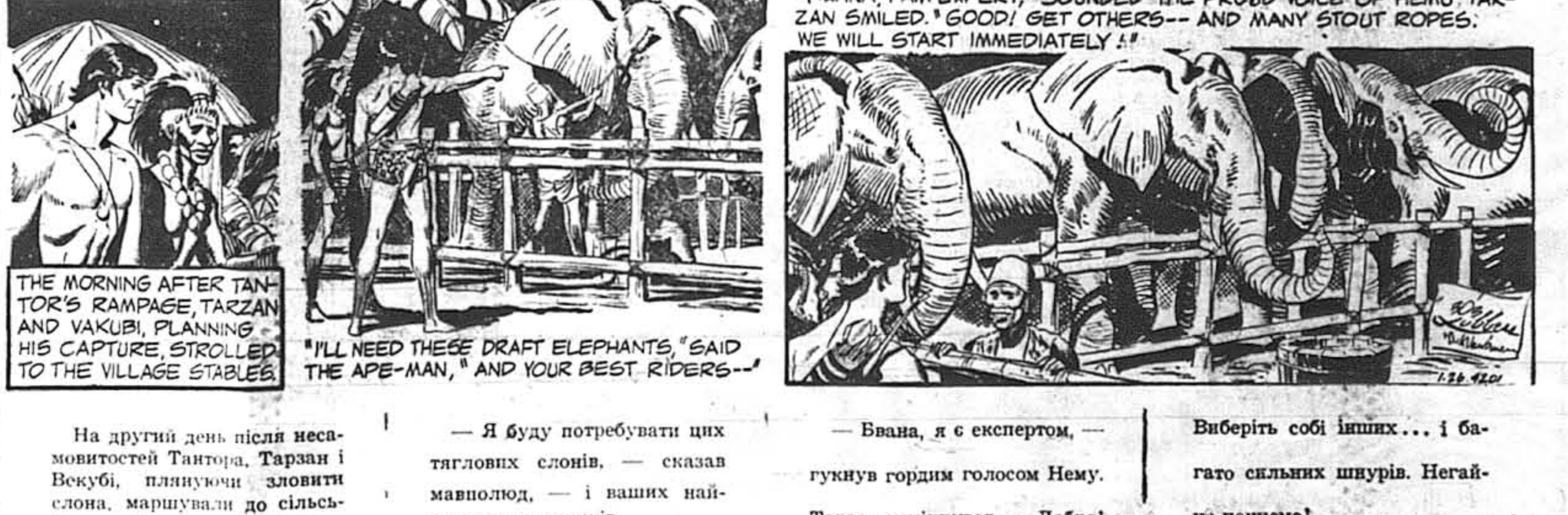
ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ЧЕСТЕР, Па. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 388, повідомляє, що Річні Збори відбулися в неділю, 4-го січня, на яких вибрано слідуючу Управу на 1959 рік: о. О. Мицик, предс.; Т. Весоловський, заст.; В. Пиньків, кас.; Є. Воловняк, секр.; В. Вітчський, заст.; П. Гливяк, Н. Петрик, відвідувачі хворих; Г. Лебіщак, Н. Рубиш і І. Весоловський, гол. контрольори. — Збори Т-ва будуть відбуватися в 1-шу неділю по першім, в УН-Домі при Ворд вул. Взиваємо членів нашого Відділу приносити вкладки на збори. — Eofemia Wolowniak, секр. 438 Highland Ave., Chester, Pa.

Українська Хроніка

● **Наукове засідання Осередка Праці НТШ у Вашинґтоні** відбулося дням 26 грудня м. р. Доповідали: професор Роман Смаль - Стоцький на тему „Невідомий Предтеча Порівняльної Історії Слов'янської Літератури" — про вступні досліди над ідентифікацією автора книжки, про характеристичні прикмети російської та слов'янської літератури, виданої по англійськи в Лондоні в 1854 р., автор якої заховався під псевдонім „Де Радіюс". Проф. Юрій Старосольський говорив на тему „Протизлочинне Право", розглядаючи термінологічне питання вживаних нарівні назв „Карне Право" і „Кримінальне Право" на тлі модерного змісту цієї ділянки права.

ТАРЗАН, ч. 4,201. Протиатака.



На другий день після несамовитостей Тантора, Тарзан і Векубі, пляную чи зловити слона, маршували до сільських стаєнь.

— Я буду потребувати цих тяглових слонів, — сказав мавполюд, — і ваших найкращих вершників...

— Бвана, я є експертом, — гукнув гордим голосом Нему. Тарзан усміхнувся. — Добре!

Виберіть собі інших... і багато сильних шнурів. Негайно починаємо!